

Кой, ако не КАПИТАЛ

Умно и полезно за

- бизнеса
- средата
- парите ми

Абонирайте се.

Четете неограничено и помагате да пишем по важните теми.

capital.bg/abonament

Четири сценария за войната в Украйна

Руската федерация няма ресурси да поддържа състояние на империя в картонения костюм на национална държава

ПРОФ. СТЕФАН ПОПОВ, преподавател по философия и социология в НБУ

СЪБИТИЯТА, КОИТО ще определят облика на 2023, са развитието и изходът от войната в Украйна.

В предишни години за определящи се смятаха пандемията, популизмите от Тръмп до Орбан и Лъо Пен, по-назад - вълните от терористични атаки. Изходът от войната ще засенчи дори климатичните промени, по които вече се говори като за надвиснала катастрофа. Нито кризата с газовите доставки, нито сривове във високотехнологичния сектор, нито инфлацията ще имат толкова съществено значение, колкото въпросът как ще приключи войната в Украйна.

По повод всяко от тези събития и процеси се е обявявало с апломб, че „от днес светът вече не е същият“. Но нито едно от тях не породило фундаментална трансформация, каквато е в състояние да произведе агресията на Русия в Украйна.

Преди всичко на макрониво с анексията на Крим през 2014 и инвазията в Украйна 2022 Русия разклати целия международен ред след Втората световна война. Този ред беше безпрецедентно устойчив до 2022 въпреки редица турбуленции през студената война и след нея. Но днес този порядък е подхвърлен хазартно като зарове в неопределеност, а оттам и в сферата на редица високи рискове.

Редът в света след 1945 година се определя като либерален, което се дължи на поддържането му от високо доверие в мрежа от международни институции, спонсирани главно от САЩ след войната. Такива са ООН, МВФ, СБ, СТО и институции на международното правосъдие. Днес

Този либерален ред е поставен под въпрос

от Русия. Никога след 1945 рискът той да бъде разграден не е бил толкова голям.

Какви са основните сценарии за продължаване или преустановяване на военните действия?

Тук е добре да резюмираме хода на войната от края на февруари до днес, тъй като той дава индикации за възможните бъдещи развития.

Войната започна с една колкото сладникава, толкова и инфернална фантазия на руския полигически елит - такава държава като Украйна няма, тя е случайно отклонение в историческия процес, двата народа обаче са „братски“, имат дълбок общ корен.

Поради това руските войски ще бъдат посрещнати като освободителна армия. Войната ще приключи за дни, а Киев ще празнува по подготвен в Русия сценарий.

Скоро стана ясно, че това е

Болезнено съновидение.

Украйна се мобилизира, западният свят с малки изключе-

ния се притече на помощ, хуманитарна, но преди всичко военна, и Русия смени подхода си. Предприети бяха значителни релокации на войските и мощна атака в Южна и Източна Украйна, по черноморския ѝ бряг и в областите Луганск и Донецк.

Този амбициозен опит доведе до временни успехи, голяма част от Черноморието на Украйна бе овладяно, най-вече стратегическите градове Мариупол, а по-късно и Херсон. Тази кампания изглеждаше успешна, макар на фона на първоначалните планове да беше доста поскромна.

След като Украйна започна да си връща големи зони, включително стратегическия Херсон, и да празнува бягството на руските войски отвъд Днепър, Русия предприе следващата стъпка. Тя бомбардира, вече напълно безогледно, граждански обекти в цяла Украйна.

Тези четири фази до днес показват особености на войната, които се видяха още през април 2022, но сега са доста по-ясни. Украйна е мобилизирана до предела на човешките възможности. Русия е демобилизирана военно, войниците ѝ дезертират, правителството се затруднява да попълва армията, жертвите са огромни, техниката на Русия е половин век назад от съвременната западна военна техника, организацията на военните операции е архаична, от времето на т.нар. Отечествена война.

При тези условия може да се предположи с висока степен на вероятност, че

Украйна ще спечели тази война.

Ако теглим чертата днес, след девет месеца военни действия, картината е в полза на Украйна. Русия загуби, изглежда, завинаги статута си на велика сила, оказа се, че отдавна не е такава.

Но какво следва от тази равностетка? Първи сценарий би бил продължаване неопределено дълго на военните действия и замръзване в нещо като „на западния фронт нищо ново“ по Ремарк. Онова, което занижава вероятността за протичане на този сценарий, е икономическата катастрофа на Русия. Тя не може да продължава неопределено дълго войната, тъй като няма ресурси за дългосрочна кампания.

Втори сценарий е свързан с предприемане на отчаяно, умопомрачително криминално действие, каквото е прибягването до тактическо ядрено оръжие, чиято мощ е сравнима с тази на атомните бомби над Хирошима. Сценарият е малко вероятен, но формира рамка на мислене на западните стратегии. Всички се страхуват дори от нищожната

Украйна започна да си връща територии.

вероятност паниката на Путин да посегне към ядрените арсенали.

Трети сценарий би бил сваляне на президента Путин в традицията на смени на политическото лидерство в СССР и Русия. Но Путин укрепва своите позиции две десетилетия, обграден с лица, които загубват всичко, ако той падне. Въпреки това подобно развитие не трябва да се изключва, тъй като Русия потъва във войната. Ако се наложи всеобща мобилизация, много вероятно е руснаците да прогледнат в какъв кошмар са били въввлечени.

Четвърти сценарий е срив на самата Руска федерация. Това развитие ми се струва най-вероятно, но не като единствено и изолирано, а като водещо, но в комбинация с другите, без, да се надяваме, ядрения сценарий.

Русия по принцип е обречена политическа структура. Войната в Украйна само показва това, не го предизвиква. Конфликтът изнесе наяве и накара светът да се замисли, а страни като Германия да се пробудят за това какво е Русия.

Когато се казва, че

Русия води „имперска политика“,

не се има предвид свободна метафора. Русия е архаична империя в строг смисъл на думата. Тя е неправдоподобен конгломерат от общности, държани под шапката на един всемогъщ властови център и неопределени по принцип граници. Границите на Русия не приличат на граници на национална държава. Те са подвижни, склонни към разширяване, както виждаме непрекъснато последните две десетилетия.

Такъв имперски агрегат няма устойчивост. Той постоянно произвежда фантазии едновременно за жертва и за герой, за война срещу целия враждебен свят, както и фиктивни или действителни извънредни положения, а оттам кампании по милитаризация. Русия пребивава в изкуствено преживяване за екзистенциална заплаха, т.е. заплаха за съществуването си. И намира изход в скригия императив на имперското съзнание - да завладява, да нараства, да експандира. Това е характерна илюзия на всяка имперска политическа форма - колкото по-големи ставаме, колкото повече врагове (въобразени) поглъщаме, толкова повече сигурност си набавяме.

Тази невротична (по Джордж Кенън) неустойчивост на политическата форма ще коства вероятно нейния живот. Рuskата федерация няма никакви ресурси да поддържа това си състояние на империя в картонения костюм на национална държава (с федерална конституция, парламент, партии, избори, граници и пр.).

Войната в Украйна е ексцес,

който само ще стимулира по-бърза развързка. И без нея разпадането на Рuskата федерация е концептуално правдоподобно и вероятно. Но подобно на СССР, и днешна Русия може да продължи агонията си дълго. Но с войната в Украйна и с една Украйна, подпомогната решително от Запада, тя има слаби шансове за продължителен живот.

Войната в Украйна ще бъде дефинираща за 2023 преди всичко защото от нея зависи съдбата на световния ред от след 1945. Тя ще има и силно възпиращ ефект върху Китай във връзка с амбициите му да анексира Тайван и да разклати цялата стратегическа зона на Южнокитайско море. Войната вече отрезвява либералните илюзии за всеобщо добронамерено коопериране на страни като Германия с агресори като Русия. Тя ще ускори процеса на развитие на отбранителни капацитети в цяла Европа. Ще вдигне рязко технологизацията на военната индустрия и армиите в Европа. И при вероятна победа на Украйна ще стабилизира международните институции. ●